

جمعه — ۱۵ تشرین اول ۱۹۲۶

جلد : ۶

اوچنچی سنه — نومرو ۷۱

ملی محسوسه

اداره خانه :
باب عالی جاده سفده
اقدام یوردی
اتصالنده کی بناده
دائرة مخصوصه

صاحب و مدیری
محمد مسیح

آبونه سرائطی
سنه لکی ۲۵۰ ،
آلتی آیلغی ۱۲۵
فوق العاده نسخه لر
ایچون ۵۰۰ و ۳۰۰
غروشدن

مجموعه من هیئت نتیجه
طبعی تفسیر ایدلمین
آثار اعاده ایدلمین

هر آیک برنجی داوره بشهری کونلری میبقار ، علمی ، ادبی ، اقتصادی ، فنی رسمی مجموعه دور

بويکي انا جمعيتک مفکوره سته ، قيتارينه کوره ايشه نمشدر ؛
ديکري ايسه تماماً خام در .

هريت وهرنيت

« حر » و « حریت » کلمری ، بزده ایلک دفعه « نامق
کال » مرحومه لاییک بر معنا اکتساب ایدیهلشد .
نه غم پر آتش هول اولسه ده غوغای حریت
قاچاری مرده اولان بر جان ایچین میدان غیرتن ؟
.....
نه افسونکار ایشک آه ای دیدار حریت ،
اسیر عشق اولدی کرچه قور تولدی اسارتدن !
.....

نه ممکن ظلم ایله ، بیداد ایله اعای حریت
چالیش ادراکی دلدر ، مقدرسه ک آدمیتدن ! ..

وجیزلرنده بو بویوک انقلابی لک سوله دیکی ، مشتاق اولدی
حریت ؛ کندیته کلنجه قدار آنجاق دینی بر طرزده قوللایان
وکوله لک مقابلی اولان کله دکیلدر . « کال » کوره حریت ،
او دورده کی حکومتک ظلمندن خلاصی تمی ایچین بولونش بر
تمال و دیولوش بر ایده آلدی . فقط بوده هر ایده آل کبی
قطعی ، واضح ، صوورولدی و قنده معین بر طرزده تعریفی
قابل بر مفهوم دکیلدی .

بوتون ملتر ، مختلف جنسندن تضیق آلتنده ایکهولرکن
« خلاص ، خلاص ! .. » دییه باغیر مشلدر . یاهدقاری اختلالر
عقبنده بر زمان اول دام الصلحه سنی دویدقاری « حریت » اکتساب
ایدیلکی خالده آج قاریلرک قولاییمه دیمادیفی ، بوش تارالارک
حریت طلسمیله ایشلنیه دیکی کور مشلر و داما انکسار خیاله
اوغرامشلردر . بزم تموز انقلابمزه ده بویله اولماشعیدر ؛
اوجیوزیکری دورته بن ، هنوز ابتدایده او قور بر چوجوقدم ؛
قانون اساسینک اعلان ایدیلدیکی ، آرتق هر ایشک آئی
گیده چکی ، اکمک ، آنک اوجوزلایه جفی ، پادشاهک بوتون
ثروتک ملته وریله چکی وهر کسک زنکین اولاجفی ، دارغیلرک
باریشا جفی ، مجرملرک عفو اولونه جفی ، نهایت جهانک جنت
اولاجفی استثناسزجه اطرافده کی هر آغزندن ایشیتشدم . آیلر
وسنلر تعاقب ایتدکجه بو پارلاق تخمینلرک بروخام خیال اولدیفی
آجی آجی کورمشدم . آکلاشمدم که حریت ، بر « فیلسوف
طاشی » دکیلدی . هر دو قوندیفی بر بهمه حال آتین اولامایوردی .
باخصه حرب عمومی ایچنده ضابط اولدقن صوکرا ، بعضاً
موقفیت ایچین « حریتسزلک » ک بیلله لازم اولدیفی کورمشدم .
جمعیتله فردک مناسبتی بی طرف بر علم کوزیله کورولدیکی

سوق طبعیلرمن جمعیتک مفکوره سته افراط دوجهده وام
ایدیلیرسه بوندن نه عاقله ، نه ده جمعیت مستفید اولور . چونکه
اونو تمایلی که سوق طبعیلرک هر بری حیاتک بالذات کندی فعال
عنصر لیدر ؛ ضمووره اوغرایله جق ویا تماماً غداسز بر اقیله جق
اولور لسه کندیلر یله بر لکده حیاتی ده چوکدوره جک ویا
صوبسز لاشدیر هجقلدر .

انسانلرک سوق طبیی به اُک آز صاحب و تابع اولدیفی
ظن ایتک بویوک بر خطادر . انساندن بکه نیلن تکمل سوق
طبعیلرینی فدا ایتننده دکیل ، اجتماعلشدیرمه سنده در . بوتون
عرف و عادتلر ، اخلاقلر و قانونلر بواسی اونو تمامه مکلفدولر .
جمعیتلرک اراده و مفکوره لرینی افاده ایدن قیمت حکملرینک
قلماری سوق طبعیلرمنده در . بوتملره استناد ایتمین معشری
بر آرزو ، یعنی بر قیمت حکمی اولاماز . اخلاق و عدالت
انسیاقلرمنک منکری ویا دوشانی دکیل ، مریسی اولایلیر .

دارالفنون روحیات مدرسی

مه طغی شکیب

بکین نسنه مزده ۱۱۳۶ هجری صیفه نک رنجی ستوننده اون
بشچی سطرده کی (و مناره تشکیلی) برینه (و مناره تشکیلی) ؛ اونوزنجی
سطرده کی (حقوق و حاکمیتدن) برینه (حقوق حاکمیتدن) و عینی
صیفه نک ایکنجی ستونکده صو کدن ایکنجی سطرده کی (قانونیکاک
واوردودوقاتی) برینه (قانونیکاک و پروتستانی) اوله جقدر ، تصبیطری
رجا اولونور .

«كل» م ايځين

يا لورده كوزلم اوني سن ټولكون افغه سور ،
پرر صولر قاردردي ده حالا كورو، پور ؛
چيلاق اوموزلر نه ايك صابجر ټوكولو ،
صوافون بهارنك آچلان صوك ونك كلې !
كوز باشلر له ايشلنور شيمدي منديلم ،
زرا بوكونده كله بهك بللې سهوكلېم .
يارم ټولنده كوكلي ايمرنديون كوكوم ،
كويون هيچ اڼه پور صوبه ، اوغرنده ټولديكم ..
پيتكېن ورورده بر طاشه ب ورغون اړه مې ،
كوتلر جه پورده بكيهرك ايندم آفتاشي !
اوج هافتا وار كه بكيه پورم ، كله «ر» كل «م»
آلنده صيرما كاكي قدرين ټوكولوم
ياش دولده كوزلم اوني سن ټولكون افغه سور ،
پرر صولر قاردردي ده حالا كورو، پور .
اوضوم : ۳۰ / ۹ / ۱۹۲۰ ټوزان اوغلي
عنايتي السنين

دا ټما نازان وكريزان برقيز صورتده تخيل ايدين بور ستيده ؛
چايشلر څه وجود بولان ثروتلر و سعادتلرې كوردېكي زمان
اك تسليميكار بر سهوكلي كيې بزي آغوشنه چكېكدر .
شاعرانه خيالرله پوزي كولنر حقيقي آوونمي زماني چوفدن
كېمشر . غايهله ايرمك ايځين ، زحمتلر كوكونس كرمه ليدر .
بر ټوكو متفكرله ياديني ملاقاتنده عيني ديكتاتور بزم ايځين
اك دوزخو يولك چايشمق اولديني سوله پور . عندم زده حقيقي
سوز ، ساده دوستلر آخرندين چيقان دكلدر . نووكلر ايځين
پوكون لك بپووك ايده آل ، ايده آل اك ضدې اولان حقيقتك
تلاگنديسي اولماليدر . او حقيقت ايسه هم «ه اوهام و خياللر
آرقاشنده آرتق قوشما ، مسعود اولاق ايځين اك حقيقتي بر
آدام كيې چايش !» ديپور . ۱۱ تفرې اول ۱۹۲۶

حسن علي

زمان ، «حریت» مفکوروی مایه‌اندن پک جوق شی قایب
ایډیور . بردغه فردك دغما سندن اول موجود اولان جمعیت ؛
لسانی و عینلرله ، اخلاقی ، دینی ، بدیی قیمتلرله اونك
شخصیتك تشكیده ټوټلی بر مؤثر د . تفكر يرك عنصرلرني
تشكيل ايدين كلهلر ، حتی مفكره مزل معماريبي بيله بزم
اختيارونه خارچنده وجود بولم پورلرمي ؟ بوتون بو قیدلر ،
جدودسيز بر حریتك امكانسز لغني كوستارمزمي ؟

مع مایه مختلف جمعیتلر هایدغه زمان ، هانكيسنك مدنی
سویه سی دها یوگسك ايسه اورداكي فردلر دها اچوق حر
اولديني ده كورمه پور دكلر . مدنیتده ایلرله دكجه حریتی سلب
ایدين عاملارك جوغلانسه ، رغما ناصل اولوپورده فردلر دها آز
مدنی اولان جمعیت منسوبلرندن پک جوق فضله بر حریت نه نازل
اولوپورلر ؟ ظاهرأ اقتصاد كورولن بو حال ، حقیقتده پک طبیی
و منطقی در . زرا مدنیتده ایلرله مك دیمك یا شامق واسطلرینك
تكملی دیمكدر . بو واسطله جوغلانده حضور امكانی ، حیات
امكانی ده شبهه سز آرتاچقدر . ذاتا حریتك حقیقی معناسی
ضرورتلر آزالماسی و امكانلر كزایدی دكلیمدر ؟ شو حالده
حریت ، بر سب اولمندن فضله بر نتیجه در . حر اولاق ایستنه
ملتر ، حریت تمیسیله و قتلرینی ضایع ایتملی ؛ بلکه شیمدیكي
وضعیتلرندن دها جوق مدنی اولاق ايځين چايشلر ليدلر .

ديكتاتور موصولنی ، ايتالیاك باشنه كېديكي زمان «حریت
یوق ، مساوات وار» دیمشدی . ایكنجی شقك نه درجه صحیح
اولديني ايتالیا مانته صورمالی ، فقط برنجی قضیه ايتالیا
ايځين محض حقیقتدر . بزه كلنجه بو حقیقت ، صلاحیتی تشدید
ایدر . چونكه بز ، رونه سانسنی هنوز یا شادیمغز شو دوردده
پامش ؛ بو خصوصده آوروپادن ایکی اوج عصر كری قالمشردو .
آراده كي عرفان فرقنی دولدورمق ايځين تك بر چاره واردر ؛
چايشمق ... بزم بولونديغز دوره ، مختلف مسلكلرك چايشقان
عضولری واسطه سیله تعضی ایتمی دوره سیدر . هر مسلک
كندی داخلنده قوتلنكجه كرك زراعت ، صنایع كيې مادی
و اقتصادی حیاتم ؛ كرك دوقوتلوق ، آووقاتلق ، عسكركل ،
خوجالق كيې حرشی ساحلریمز انكشاف ایده جك . آتخاق
بو سایه شیمدیكي كوچ ورفای آز حیاتدن یاقامزی قورتارا .
بيله جكز . افرادی چايشان ملتر ، «حریت» دیبه عارسز
جوجوقلر كيې باغیر باغیر بولمازله . حریت ،